

2023-11-27

RS/7/2023

Svar på interpellation från Robert Hamberg (M) till Katarina Nyberg Finn (S) om barn och ungas psykiska hälsa

Robert Hamberg (M) har inkommit med en interpellation om barn och ungas psykiska hälsa. Interpellationen ska besvaras av Hälso- och sjukvårdsnämndens ordförande, Katarina Nyberg Finn (S).

Robert Hamberg frågar:

1. Kommer den politiska majoriteten agera för att stärka barnens förutsättningar att vara delaktiga i de utredningar och behandlingar som berör dem?
2. Vilka åtgärder planeras för att öka medvetenheten bland föräldrar om vikten av att främja barns psykiska hälsa och hur de kan stödja sina barn i att utveckla goda psykiska hälsovanor?
3. Planeras det för att omprioritera resurser till psykisk hälsovård för barn och unga?
4. Hur förs dialogen med kommunerna om att tillräckliga resurser avsätts för att stärka barn och ungas psykiska hälsa?
5. Hur förs dialogen med kommunerna om att lärare och skolpersonal har nödvändig kunskap och stöd för att kunna hantera psykiska hälsoproblem bland elever, särskilt för barn med NPF-diagnoser?

Svar på fråga 1-5

Tack för dina frågor.

Vi i majoriteten anser att det förebyggande arbetet mot psykisk ohälsa bland barn och unga är oerhört viktigt. I det arbetet krävs att det går att verka på en arena där alla barn, ungdomar och föräldrar nås. Det gör Regionen under barnens första sex år genom Barnhälsovården (BVC). När det gäller föräldrastöd erbjuds det genom BVC i form av hembesök, grupper respektive individuella insatser. I nuläget pågår ett arbete för att implementera "Barnsäkert". Det är en standardiserad metod för att identifiera psykosociala riskfaktorer i barnets uppväxtmiljö, som är kopplade till att barn far illa. Metoden innefattar även erbjudande om tidig ändamålsenlig hjälp och stöd till åtgärd med ingång via BVC.

Från och med att barnen börjar skolan är det Skolhälsovården som tar vid, som är kommunernas ansvar. Den uppföljningen fungerar inte alls lika väl, vilket inte är någon nyhet: Det har påtalats på nationell nivå många gånger, bl.a. i Börja med barnen! Sammanhållen god och nära vård för barn och unga (SOU 2021:34). Det är även kommunernas ansvar att säkerställa att skolpersonal har den utbildning som krävs kring NPF-diagnoser. Elevhälsan har ett uttalat ansvar att förse skolpersonalen med kunskap om funktionsvariationer och vilka anpassningar som kan vara hjälpsamma. Däremot genomför Barn- och ungdomshabiliteringen - till självkostnadspris - autismutbildningar för skolpersonal, liksom även till andra i barnet eller ungdomens närhet. Detta eftersom vi vet att det förebygger vårdbehov.

För äldre barn och ungdomar är det främst Ungdomsmottagningen inom Regionen som står för den största delen av det förebyggande arbetet. Barn- och ungdomspsykiatri (BUP) bedriver också förebyggande arbete genom flera olika insatser. Dessa insatser träffar dock endast de barn och unga som söker till BUP, eller är i pågående vård. Även om BUP träffar många barn och unga är det ändå bara 10-15 procent i de olika åldrarna som omfattas.

Både Regionen och kommunerna arbetar för att stärka barnens förutsättningar att vara delaktiga i utredningar, behandling och information som berör dem med utgångspunkt i Barnkonventionen. Det görs exempelvis inom utredning och behandling, där BUP bedriver ett aktivt arbete med att ta fram åldersanpassat material kring olika diagnoser och vad som är verksamt vid psykisk ohälsa. Vidare anpassas återföring av resultatet i neuropsykiatriska utredningar till barnet eller ungdomen utifrån mognadsnivå. Även i Regionens avtal med privata utförare av utredningar finns tydliga krav på muntlig och skriftlig återkoppling separat för barnet eller ungdomen på ett åldersanpassat sätt.

Regionen och kommunerna samverkar på flera sätt och nivåer när det gäller psykisk hälsa, däribland inom ramen för SVOM/Fredagsgruppen och Barnarenan/SamReKo HSI. Vidare har BUP specifik samverkan med kommunerna om barn och unga i Jämtbus, både regionalt och lokalt. I den samverkan har förebyggande insatser styrts till kommunerna för att nå många barn och unga. Förebyggande program erbjuds, bland annat MHFA (Första hjälpen till psykisk hälsa), YAM (Youth Aware of Mental health) samt PAX i skolan. Dessa program har evidens i att förebygga psykisk ohälsa. Kommunerna svarar upp väl i den samverkan och Jämtland Härjedalen är bland de ledande i landet inom det området. Etableringen av Mini Maria är också ett viktigt samverkans- och utvecklingsarbete med förebyggande inslag. Dessutom har Regionen och kommunerna en etablerad samverkan med Föreningen TILIA. På uppdrag av Regionen och kommunerna har TILIA tagit fram två rapporter för att samla in ungas röster gällande behov inom psykisk hälsa i länet. Till det kan läggas att TILIA har fått ekonomiskt stöd under 2023. Detta för att genomföra insatser som syftar

till att fylla det glapp som finns i samhället för unga och unga vuxna som ligger någonstans mellan att vara friska och sjuka. TILIA erbjuder medmänskligt stöd och verktyg för unga och unga vuxna utan psykiatrisk diagnos. De genomför även tröskel-sänkande insatser, exempelvis workshops och digitala insatser i syfte att stärka ungas känsla av sig själva (inre hälsa). TILIA stöttar även vuxna i att våga vara närvarande i barn och ungas vardag.

Mot ovan givna bakgrund anser jag att många bra insatser pågår för att stärka barn och ungas psykiska hälsa och att samverkan med kommunerna fungerar väl inom området. Men, självklart finns det alltid mer att göra inom området.

Vad gör då vi i majoriteten för att åstadkomma förbättringar inom Regionens specifika ansvarsområde? Givet det allvarliga ekonomiska läget är det svårt att skjuta till ytterligare resurser. I Hälso- och sjukvårdsnämndens verksamhetsplan för 2024 finns dock ett kortsiktigt nyckeltal om att andelen utförda förstabesök inom BUP inom 30 dagar ska öka jämfört med föregående år. Vidare finns ett uppdrag om att ”implementera insatser som främjar hälsosamma levnadsvanor samt uppmärksammar psykisk hälsa och våldsutsatthet i fler patientmöten”, som tangerar området. I samverkan med kommunerna ser vi också över möjligheten att etablera ungdomsmottagningar i samtliga kommuner i länet.

/Katarina Nyberg Finn (S)